

Агульны паказальнік

- Абэцэдарскі, Лаўрэнцій 173
Авакум, пратапоп, і стараверства 232, 234, 236
Агапіт 66
Агінскі Аляксандр 242
Агінскі Багдан, князь 186—187, 230
агульнаруская ідэнтычнасць 31, 32
— і князь Дзмітрый Данскі 71—72
— і мітрапаліт Цыпрыян 93
— крыніцы 30—32
Адамовіч Сімяон 263
Адрыян, патрыярх Маскоўскі 221, 266
Ажахоўскі Станіслаў
— асманская пагроза Рэчы Паспалітай 142
— уплыў Рэфармацыі 142
— шлюбы свяшчэннікаў 143
— этнічная і нацыянальная ідэнтычнасць 142—145
айчына
— і летапіс Вялічкі 271—272
— і паўстанне Хмяльніцкага 264—267
— і фарміраванне нацыянальнай ідэнтычнасці 263—264, 281
гл. таксама: Пётр I, Пракаповіч
Алеарый Адам 183
Алег, князь кіеўскі 38, 40, 45, 159
Алелькавіч Міхаіл, князь кіеўскі 118
Альгерд, вялікі князь літоўскі 80, 92, 103
Аляксандр, вялікі князь 105
Аляксей Міхайлавіч, цар 200, 209, 227, 231
— наступ на Рэч Паспалітую 241
Аляксій, мітрапаліт усяе Русі, 92
Алясніцкі Збігнеў, біскуп 90
Амартол Георгій 37, 43
Андрусаўскае перамір'е 203, 209, 240, 242, 246, 253, 256, 259, 264, 272
Андрэй, галіцка-валынскі князь 63
Андрэй, святы 37, 38
— і племя палян 39, 40
“Аповесць мінулых гадоў”,
— адрозненні паміж руссю і варагамі 39
— і паляне 40
— аўтарства 28—29, 31—33
— і Вавілонская вежа 278
— і Галіцка-Валынскае княства 61
— захаванне адзінства ўладанняў Рурывічаў 47—48
— інтарэсы Кіева-Пячэрскага манастыра 48
— і Літва 83—84
— непаслядоўнасць ва ўжыванні племянных назваў 40—41
— паходжанне Рускай зямлі 36
— племянныя землі ў Галіцка-Валынскім княстве 59—60
— і пошукі ідэнтычнасці 33—34, 36—37, 39—40
— рэлігійны крытэрыі 38—39
— славянская тэма 34—35
гл. таксама: Нестар, Руская зямля
Апостал Даніла, гетман 271, 275
Ардзін-Нашчокін А. Л. 203
Арноўскі Ян 218,
“Артыкулы” Хмяльніцкага 272
Аскольд 38, 40
Астрахань, далучэнне да Рускага царства 121—124, 127
“Астрожская Біблія”, выданне 148—150
Астрожскі Януш 154—155
Астрожскі Канстанцін (Васіль), князь 148—152
— і царкоўная унія 185
Астрожскі Канстанцін Іванавіч 96—97, 119, 130, 136, 148—150, 185, 243
— апазіцыя Брэсцкай уніі 138, 163
— дынастычны кантроль 148
Атрэп'еў Рыгор (Ілжэдзмітрый I) 169, 170
Аўгуст, імператар, і генеалогія князёў Рурывічаў 119, 121—122, 174—175
Аўрамаў М. П. 213
Ахмат, хан, бітва з Іванам III 108
Багальюбскі Андрэй, князь 49—50, 72
Базыльяне, ордэн 245, 248
Балабан Гедэон, епіскап 185
Балотнікаў Іван 169, 175, 179
Баплан Гіём Левасер дэ
— апісанне Украіны 250,
— карты 251—252, 255
Баранецкі Павел 215,
Барановіч Лазар 204, 209, 263—264, 273, 276,
— польска-літоўска-руская ідэнтычнасць 254—255
Баркулабаўская хроніка 186

- Барская канфедэрацыя 243,
 Барыс, святы 71, 117
 Барэцкі Іоў, мітраполіт 156—157, 188, 191
 Баторый Стафан, кароль 126, 128—131, 136,
 251, 268
 Батый 65, 128
 Беларусь 1
 — Белая Русь 200
 — вайна Расіі з Рэччу Паспалітай 203, 241
 — важнасць рускай ідэнтычнасці 86—91
 — гістарычная спадчына Літвы 81
 — Люблінская унія 102, 139—140
 — і Маларосія 259
 — мангольскае нашэсце 85
 — нацыянальная ідэнтычнасць 5, 23, 51—52,
 57—58, 83, 279—280, 282—283
 — недастатковае развіццё этнічнай тэрміна-
 логіі 114
 — погляды гісторыкаў на Кіеўскую Русь 19,
 25—26
 — Полацкае княства 52, 57
 — раскол з Кіеўскай Руссю 54
 — уніяцкая царква 248
 — і Ruthenia 22
гл. таксама: Літва, Праваслаўе
 Белацаркоўскі дагавор 252
 Белая Русь 228, 259
 Бітва пад Оршай 1514 г. 96, 104, 119
 Брайчэўскі Міхайла, выклік уз'яднальнай
 канцэпцыі 173
 Брухавецкі Іван, гетман 208, 253, 256, 259
 — 262, 273
 — лаяльнасць Украіне 264
 Брэсцкая унія 104, 138, 140, 185, 235, 248,
 255, 279
 — і русінская ідэнтычнасць 164—166
 Бужынскі Самуіл 221
 Бутурлін Васіль 197, 199, 201
 Бучацкі мір 244
- Вавілонская вежа 278
 вайна Расіі з Рэччу Паспалітай і Беларусь 203
 Валуеў П. А. 205
 Валынская зямля
 — ідэнтычнасць рускіх эліт 148
 — у Кароткім Кіеўскім летапісе 98—99
 — у “Сінопсісе” 211
 Валынскія князі, спадчына кіеўскіх уладароў
 149—150
 Вальдэмар, князь дацкі 184, 185
- абмеркаванне яго шлюбу 198
 варажская ідэнтычнасць 39
 — і племя палян 40
 варажская спрэчка 25
 Васіль I, князь 76, 93—94
 Васіль II, князь 116
 Васіль III, цар
 — і Казань 121
 — Масква як Трэці Рым 124
 — маскоўская экспансія 108
 — прызнанне царом 109
 — развіццё Маскоўскай дзяржавы 108
 Васілька, князь, саюз з літоўцамі 84—85
 “Вечны мір” 241—242, 247
 візантыйская гістарычная храналогія
 — і “Аповесць мінулых гадоў” 29
 — і Руская зямля 36, 43
 візантыйскія імператары і залатаардынскія
 ханы 115—116
 Віленскі дагавор 1656
 Вініцкі Інакенцій 247
 Вітаўт, вялікі князь літоўскі 89—90, 93—96,
 98
 Вішнявецкі Дзмітрый, князь 130
 Вішнявецкі Ярэма, князь, і айчына 263—264
 Войска Запарожскае
 — і “вайна маніфестаў” 224—225
 — заступніцтва над праваслаўнымі іерархамі
 158
 — і Пераяслаўскі дагавор 197—198
 — і “Сінопсіс” 211
 — і ўкраінскае праваслаўе 138
 Войшалк, вялікі князь літоўскі 85
 Выгоўскі Іван, гетман 194, 195, 241, 264,
 270, 273
 — Гадзяцкі дагавор 252
 Выдубіцкі манастыр, і “Аповесць мінулых
 гадоў” 28
 Вышанскі Іван 152, 154, 163, 234
 Вялікае княства Літоўскае
 — і Беларусь 81—82, 241
 — ваенныя сутычкі з Руссю 80, 128
 — войны з Маскоўскай дзяржавай 97
 — і Іван Грозны 122
 — землі былой Кіеўскай Русі 80
 — канцэпт Рускай зямлі 88, 96
 — летапісанне 91, 96, 98
 — і расійская гістарыяграфія 82
 — адрозненні паміж рознымі групамі
 рускага насельніцтва 83

- руская ідэнтэчнасць ВКЛ 77, 81, 86, 89, 90—93, 104—106, 148, 279—280
- дэфіцыт крыніц 81
- літуанізацыя 98
- прынцып этнакультурнага адзінства 104
- рэгіянальныя ідэнтэчнасці 105—106
- тэрытарыяльнае пашырэнне 85
- і Украіна 81
- унія з Польшчай 81, 88, 101, 102—103
- спроба захаваць цэласнасць 103—104
- успрыманне маскавітаў як “іншых” 104—105
- усталяванне ўлады 99
- феадальная вайна з польскай шляхтай 89—90
- хрысціянства ў ВКЛ 85, 86, 89 (*гл. таксама: Руская царква*)
- гл. таксама: Галіцка-Валынскі летапіс, Кіеўскі летапіс, Кўрбскі Андрэй, Люблінская унія, Пракаповіч, Скарына Францішак*
- Вялікая Арда 56, 115
- Вялічка Самойла 262
- і айчына 271—272
- “вайна маніфестаў” 271—272
- вольнасці Войска Запарожскага і маларасійскага народа 272—273
- і эпоха Хмяльніцкага 273—274
- Гадуноў Барыс, цар 125, 169, 175, 221
- Гадзяцкая унія 241, 246, 248, 252, 268
- Галавін Якаў 213
- Галіцка-Валынскае княства
- аднаўленне Юрыем I 55
- ідэнтэфікацыя з Руссю 59—60
- мангольскае нашэсце 66
- паўстанне з рун Кіеўскай Русі 54—55
- перанос канцэпту Рускай зямлі 66—67
- племянныя землі ў Рэчы Паспалітай 60—61
- польскі кантроль 54
- распад 105
- Галіцка-Валынскі летапіс 55, 59
- вобраз літоўцаў 83—85
- згадкі пра Кіеўшчыну як Рускую зямлю 61
- мангольскае нашэсце 66
- паняцце Рускай зямлі 61—62
- стаўленне да манголаў 65
- стаўленне да палякаў 63—64
- стаўленне да полаўцаў 64
- Галіцын Д. М. 212, 213
- Ганна Іванаўна, імператрыца 213, 237
- Гедзімін, вялікі князь літоўскі 80
- дагавор з Эбергардам фон Мангеймам 88
- захоп Кіева 80
- Геза, венгерскі кароль 64
- Генрык Валуа, кароль польскі і французскі 136
- Герасім, мітрапаліт 90, 91, 95—96
- пакаранне смерцю 90
- Гербест Бенедыкт, унія паміж праваслаўнай і каталіцкай царквой 145, 147
- Гердзень, князь полацкі і віцебскі 87, 88
- Гермаген, патрыярх Маскоўскі 170, 176, 179, 189
- Гетманшчына 24, 171, 194, 196, 199, 202, 203, 204, 212, 216, 218, 220, 222, 225, 236
- аднаўленне 275
- антыпольскія настроі 276
- забарона уніяцкай царквы 246
- змены пасля Палтаўскай бітвы 270
- межы з Маскоўскай дзяржавай 277
- скасаванне 271, 273
- гл. таксама: Грабянка*
- Гізель Інакенцій 208, 209
- Гінучы Іеранім, кардынал 143
- Глеб, святы 71, 117
- Глінскі Міхаіл, паўстанне 103—104, 119
- Гондгус Вільгельм 274
- Грабянка Рыгор 269
- і “вайна маніфестаў” 271—272
- і вольнасці Войска Запарожскага ды маларасійскага народа 272—273
- яго летапіс 270—271
- і эпоха Хмяльніцкага 273 — 274
- Грыбаедаў Фёдар 212
- Грыгорый Балгарын, мітрапаліт Кіеўскі і ўсяе Русі 94—95
- “Гурток прыхільнікаў набожнасці” 198
- Густынскі летапіс 188
- Дамантовіч Іван 265
- Дамброўскі Ян 154
- данскія казакі 211, 259
- Данскі Дзмітрый, князь 56, 69—70, 72, 123
- і “ўся зямля Руская” 117
- супраціўленне мангольскаму панаванню 69—70
- Даніла, князь галіцкі 55, 61—62, 150
- альянсы з Літвой 84—85
- і мангольскае нашэсце 65
- стаўленне да палякаў 63—64

- ужыванне назвы “Русь” у складзе афіцыйнага тытула 63
 Даніла Мсціславіч, князь 55
 Данія, і Іван IV 109
 Дарашэнка Пятро, гетман 209, 242, 256, 260, 264
 — саюз з асманцамі 244
 — пашырэнне казацкіх зямель 254
 Дзір 38, 40
 Дзядзька Дзмітрый 55,
 Дзянісаў Сямён 235
 драўляне, племя, у “Аповесці мінулых гадоў” 37, 39—40, 46—47
 Дрэвінскі Лаўрэнцій 155—156
 Дэўлет-Гірэй, хан 127
 Дэўлінскае перамір’е 182
- езуіты, руская асвета 245
 Ерліч Гаахім, і ўкраінская ідэнтычнасць 255—256
 еўразійская школа 114
 — уплыў мангольскага сюзерэнітэту на развіццё Расіі 111, 115
- Жыгімонт, вялікі князь літоўскі 90, 91, 103
 Жыгімонт II Аўгуст, кароль польскі 81, 136
 Жыгімонт III, кароль польскі, і Маскоўская дзяржава 170, 179
 — і Рэч Паспалітая 136
- Загароўскі Васіль 148
 Залатая Арда 56, 76, 108, 115, 116, 128, 132, 201
 — бітва на Куліковым полі 56, 69
 — і праваслаўная царква 126
 — распад
 Замойскі сінод 247
 Збораўскі дагавор 171, 194, 195, 197, 238, 246, 258
 — межы Украіны 252—253, 256
гл. таксама: паўстанне Хмяльніцкага
- Земскі сабор 169—170, 176, 197, 199
 Зізаній Лаўрэнцій 189, 190, 191
- Іван III, цар
 — змены ў Маскоўскай дзяржаве 108—109
 — і ідэнтычнасць Маскоўскай Русі 134
 — і Літва 118—119
 — і Ноўгарад 118
 — скіданне ўлады манголаў 108
 — цар казанскі 121
- Іван IV (Грозны), цар 107, 108, 109, 120, 150, 169, 181, 183, 202
 — кіеўскія дынастычныя карані 110, 128
 — Інфлянцкая вайна 109, 127
 — пошукі дапамогі ў папы рымскага 109
 — новадальчаныя царствы 121
 — палітыка апырчніны 109—110, 123—124
 — перавод у праваслаўе нехрысціян 126—127
 — і “праўдзівая вера” 125
 — і пратэстанцкія ўладары 126—127
 — Расійская імперыя 203
 — рэформы 109
 — рускасць усходніх славян 129
 — узяцце Казані 125
- Іван Каліта, вялікі князь 56, 74
 Іваненка Пятро, гетман (Петрык) 260
 Ігар, князь 27, 40
- ідэнтычнасць
 — важнасць дзяржаўных інстытутаў 281
 — важнасць царквы 281—282
 — падыходы 21
 — паходжанне Рускай зямлі 33
 — сувязь паміж дамадэрнай і мадэрнай ідэнтычнасцю 282
 — уплыў палітычных і духоўных эліт 22—23
- Іерамія II, патрыярх Канстанцінопальскі 137
 Ізяслаў, князь 64, 85
 — напад на Уладзіміра Галіцкага 61
 — і рэлігія 64
- Ізяслаў Мсціславіч, князь 49
 Іларыён, мітрапаліт 71, 101
 Ілжэдзмітрый, *гл. Атрэп’еў; Ілжэдзмітрый II*
 Ілжэдзмітрый II 169
 Інфлянцкая вайна 102, 109, 126, 128, 149
 Іона, мітрапаліт 94, 95, 184
 Іосіф, патрыярх 184
 Ісідор, мітрапаліт, унія з Рымам 94
 Казанскі кот 123
 Казань 125, 126, 130, 133
 — далучэнне да Рускага царства 109
 — этнанацыянальнае развіццё 121
- казакі
 — адрозненні паміж шараговымі і казацкай старшынай 351
 — альянс з Маскоўскай дзяржавай 241
 — Андрусаўскае перамір’е 253
 — Віленскі дагавор 203
 — Гадзяцкая унія 241
 — Збораўскі дагавор 195
 — жорсткасць ў дачыненні да маскавітаў 187

- заняпад пасля “Вечнага міру” 241
- змены ў паняцці айчыны 263
(гл. таксама *Раста*)
- кантроль праваслаўнай царквы 161
- “Летапіс Самавідца” 256
- падтрымка ад крымскіх татараў 170—171
- паўстанні 136—137
- перахрышчванне, плата за навяртанне 190
- рэлігійнае азначэнне рускага народа 160
- Смутны час 169
- статус 159
- стаўленне да Мазепы 271
- супраціўленне паланізацыі 244
- і хазары 268
- гл. таксама: *Брухавецкі, данскія казакі, Гетманічына, паўстанне Хмяльніцкага, Малая Расія, Войска Запарожскае*
- Казімір III, польскі кароль 55, 94
- Казімір IV, польскі кароль 93
- Калка, рака, бітва 65
- кальвінізм, у Рэчы Паспалітай 137, 151
- Камендоне Джавані Франчэска, кардынал 143
- “Канатопскія артыкулы” 273
- Канашэвіч-Сагайдачны Пятро, гетман 159
- напад на Маскоўскую дзяржаву 187
- Канстанцін VII Багранаходны 41, 45, 47
- Кантарыні Гаспара, кардынал 142, 144
- Капінскі Ісая, мітрапаліт 189
- арышт 161—162
- Капысценскі Міхаіл 185
- “Карамзінскі хранограф” 175, 178,
- Карл XII, шведскі кароль 204, 219, 265, 266
- вайна з Маскоўскай дзяржавай 223
- маніфест 223, 267
- Кароткі Вальынскі летапіс 96
- Кароткі Кіеўскі летапіс 98, 99
- Касінскі Крыштоф, паўстанне 138
- Касцюшка Тадэвуш 243
- каталіцызм, унія з праваслаўнай царквой 136—137, 150
- Катyroў-Растоўскі, князь 174
- Качубей Васіль 271—272
- Кіева-Магілянская акадэмія 207, 209, 224
- і “вайна маніфестаў” 224
- і польская адукацыйная сістэма 276
- і пятроўскія рэформы 216
- і ўжыванне назвы “Расія” 215
- Кіева-Пячэрскі манастыр 161, 162, 188, 211, 274
- і “Аповесць мінулых гадоў” 28, 32, 48
- выдавецкая праграма 208—209
- заняпад Кіева 27
- і маскоўскі цар 209—210
- Кіеў 27, 40
- адкрыццё Маскоўскай дзяржавы Захаду 203
- і Андрусаўскае перамір’е 240
- заняпад 27
- цэнтр праваслаўнай асветы 138, 198—199
- юбілей 113
- Кіеўская Русь
- агульнаруская ідэнтычнасць 31—32, 41—42, 52
- велікаруская і маларуская “галіны” 110
- ідэнтычнасць галіцка-вальынскай знаці 60
- мангольскае нашэсце 27, 46, 57
- і Маскоўская дзяржава 117—120
- мова славянскага насельніцтва 51
- паходжанне 25
- скандынавы 25
- і расійскія пошукі ідэнтычнасці 25—26, 29—30, 110, 111
- і Руская зямля 79
- старажытнаруская народнасць 29—30
- украінскі рух 52
- утварэнне ўсходнеславянскіх дзяржаў 18—19, 24, 52
- хрысціянізацыя 27
- этнакультурная структура 27, 51
- гл. таксама: *Вялікае Княства Літоўскае, Расія*
- Кіеўская царква
- і адзінства ўладанняў Рурывавічаў 49
- заняпад эканамічнай і духоўнай магутнасці 49—50
- раскол па пытанні уніі з каталіцызмам 137
- Кіеўскі летапіс
- і азначэнне Рускай зямлі 46
- вобраз літоўцаў 84
- Галіцкая зямля 60
- згадкі пра полаўцаў як язычнікаў 64
- Кіпрыян, мітрапаліт 93, 94, 95
- і цікавасць маскавітаў да кіеўскай мінуўшчыны 117
- Кірыла, епіскап Тураўскі 50
- Кірыла, святы, і кірылічная азбука 35, 50
- Кісель Адам 162, 253
- Клімент VIII, папа, унія з праваслаўнай царквой 138
- Кліменцій Смаляціч, мітрапаліт 50
- Ключэўскі Васіль 51, 52, 57, 82, 111, 172, 174, 229,

- Кляновіц Себасцьян Фабіян 147, 150
 Косаў Сільвестр, мітрапаліт, і “ўся Расія” 198, 215
 Коцал, князь 35
 крывічы, асобная ідэнтычнасць 87
 Крэўская унія 81, 89
 Кулікоўская бітва 70, 108
 — сімвал расійскага нацыяналізму 56, 113, 212
 Кулікоўскі цыкл 69, 91
 — і канцэпт Рускай зямлі 70, 72, 76
 — і руская ідэнтычнасць 116, 133
 — цікавасць да кіеўскай мінуўшчыны 117
 Куліш Панцеляймон 172
 Кунцэвіч Іасафат, епіскап 153
 Курбскі Андрэй, князь 129, 150
 — літоўская эміграцыя 130
 Курцэвіч Іосіф, епіскап 157, 188
 Кучма Леанід 168
- Лапацінскі Феафілакт 221, 230
 Ласіцкі Міхаіл 265
 Лаўрэнцьеўскі летапіс 67
 лацінізацыя уніяцкай царквы 247—248
 “Летапіс Самавідца” 257, 260, 272
 — і Андрусаўскае перамір’е
 — і ўкраінская ідэнтычнасць 256, 267
 Леў, галіцка-валынскі князь 63, 66
 Лізагуб Якаў, палкоўнік 223
 Ліннічэнка Іван 55, 239
 Лукарыс Кірыл, патрыярх Канстанцінопальскі 189
 Львоў і рускія мяшчане 243—244
 Львоўскі летапіс 122, 159
 Любарт, князь літоўскі 55, 63
 Люблінская унія
 — значэнне для ўсходніх славян 139—140
 — пашырэнне польскай ідэнтычнасці 145
 — правы праваслаўнай царквы 148—149
 — руская культура 242
 — юрыдычны статус шляхты 148, 155
 Лютэр Марцін 142, 143
 лютэранства ў Рэчы Паспалітай 137
 Ляшчынскі Анджэй, падканцлер Кароны 193
- Магіла Пётр, мітрапаліт Кіеўскі 161—162, 163, 189, 195, 199, 214, 216, 219, 232
 — адраджэнне праваслаўя 164
 межы Расіі 218, 239
 Мазепа Іван, гетман 11, 204, 207, 216, 217, 219, 221, 260, 263, 267, 268, 270, 272, 273, 276, 281
 — “вайна маніфестаў” з Пятром I 222—224, 266, 271
 — паражэнне ў Палтаўскай бітве 271
 — параўнанні з Хмяльніцкім 274, 275
гл. таксама: Pacta
 Макарыў, мітрапаліт 75, 99, 122, 125
 Максім, мітрапаліт 76, 92, 116
 Максіміліян, імператар
 — прызнанне Васіля III 109
 — і царскі тытул 119, 227—228
 Маларасійская Украіна 262, 270—275
 Малая Русь 92, 93, 95, 152—153, 189, 200
 — часопіс «Малая Русь» 240
 Малая Расія (Маларосія) 239—240,
 — другі Пераяслаўскі дагавор 259
 — і летапіс Вялічкі 276
 — межы 258
 — неад’емная частка Расіі 239
 — паняцце айчыны 224—225
 — пераяслаўскі міф 275
 — рост папулярнасці назвы 260—261
 — і рукапіс Хвылявога 238—239
 — сімвал расійскага кантролю над Украінай 239
 — стэрэатыпнае ўспрыманне 262
 — тэрытарыяльны абсяг 260
 — у “вайне маніфестаў” 266—267
гл. таксама: Украіна
 Мамай, хан 56, 69, 72, 77, 213
 Манамах Уладзімір, князь 27, 28, 48, 119, 122, 123, 124
 — канцэпт Рускай зямлі 44
 — паходы супраць полаўцаў 44, 64
 — і Пераяслаў 43, 44
 — шапка Манамаха 120
 мангольскае нашэсце 48, 52, 55, 62, 66, 72, 79, 112
 — і Беларусь 86—87
 — і Кіеўская Русь 25, 27—28, 46, 54
 — і паняцце Рускай зямлі 61, 69, 70, 79
 — і руская народнасць 18, 132
 — і рэлігія 65
 мангольская ідэнтычнасць 279
 мангольскія ханы 76, 116
 — уплыў на расійскую гісторыю 115
 — і Руская зямля 67
 Маса Ісаак 177
 Масква
 — ідэнтычнасць зямель 73—74
 — Ноўгарад 73

- канфлікты з палякамі і рускімі 169—170
- летапісанне 68—69
- перавага ў Мангольскай Русі 108
- пераемнасць з Кіеўскай Руссю 110
 - і тэрытарыяльныя прэтэнзіі 117
- і Руская зямля 69—70
- узвышэнне царызму 120—124
- як новы Іерусалім 124—125
- як трэці Рым 124—125, 128, 133 169
 - гл. таксама: Маскоўская дзяржава
- Маскоўская дзяржава
 - адасабленне манарха ад дзяржавы 175
 - атаесамленне з велікаросамі 266
 - вестэрнізацыя культуры 204, 228, 231, 235
 - войны з ВКЛ 108, 128
 - змены пры Іване III і Васілю III 108—109
 - ідэнтычнасць 123, 125, 166
 - інкарпарацыя татарскіх эліт 123
 - і кіеўская гісторыя 114, 120
 - сувязь з Рэччу Паспалітай 129
 - і правячая дынастыя 189
 - межы ідэнтычнасці
 - палітычнай 177—178
 - рэлігійнай 178—179
 - межы Малой Расіі 258
 - мірны дагавор са Швецыяй 182
 - насцярожанае стаўленне да рэлігіі русінаў
- ВКЛ
 - этнічнае падабенства 191—192
 - настойванне на перахрышчванні 190
- нацыянальная салідарнасць 180
- паняцце айчыны 264
- паняцце зямлі 176—177
 - геаграфічнае 177
- паходжанне Вялікай Русі 132 — 135
- і праваслаўе 182—183
- і руская ідэнтычнасць 166—167
- рэакцыя на просьбы русінаў аб міласці 189
- саюз з Гетманшчынай 203
- і “Сінопсіс” 212
- спадчына Івана IV 110
- стаўленне да католікаў 183
- стаўленне да татарскіх эліт 183—184
- тэрытарыяльны рост 75, 235
 - канцэпт ўсёй Русі 76
 - і Польшча 127
 - і рэлігійная талерантнасць 127
 - стаўленне да ВКЛ 77
- уплыў кіеўскіх асветнікаў 204
- уплыў мангольскага перыяду 115—116
- утварэнне мадэрнай расійскай нацыянальнай ідэнтычнасці 181
 - “Астрожская Біблія” 150
 - цэнтралізаваная ўлада 99
 - гл. таксама: Андрусаўскае перамір’е, Барановіч, Іван III, Іван IV, Малая Расія, Масква, Пераяслаўскі дагавор, Смутны час, стараверства, Стрыйкоўскі, Украіна
- Маскоўскі звод 1472
- Меланхтан Філіп 142
- “Міласць божая”, аднаўленне гетманства 275
- Міндоўт, вялікі князь літоўскі 85
- Мінін Кузьма 170, 177, 181
- Міхаіл, вялікі князь цверскі 76
- Міхаіл, князь чарнігаўскі 65
- Міхаіл Раманаў, маскоўскі цар 170, 182, 188, 189
- Міхалон Літвін 146
- Мнагагрэшны Дзям’ян, гетман 253, 261, 263
- Молатава-Рыбентропа пакт
- Мсціслаў, вялікі князь
 - і будаўніцтва сабораў 49
 - і мангольскае нашэсце 54—55
 - і полаўцы 87
 - і Чарнігаў 43
- Мсціслаў Давыдавіч, князь смаленскі 86
- Мужылоўскі Сілуян, полкоўнік
 - місія ў Маскву 196
- Мяфодзій, святы 35, 50
- Налівайка Андрэй 187
- Налівайка Севярын 138
- Напалеон, і Траецкі летапіс 67
- нацыяналізм, уплыў на гістарыяграфію 19—20
- народнасць, азначэнне 19—20
- Наўгародскі Забелінскі летапіс 213
- Наўгародскі чацвёрты летапіс 70, 77
- нацыі
 - дамадэрная катэгарызацыя 19, 21
 - мадэрнісцкае і рэвізіянісцкае азначэнні 20
- Нестар, і “Аповесць мінулых гадоў” 28, 32, 41
 - узроўні самасвядомасці 45
- Неўскі Аляксандр 67, 72, 73, 175
- Ніжагародскі Пячэрскі манастыр 67
- Нікан, патрыярх 125, 199
 - і маскоўскі пратэктарат для казакоў 198
 - і стараверы 231—232
- Ніканаўскі летапіс 122
- Нікіцін Афанасій 76

- Ніштацкі мір 226
 Ноўгарад 28, 40, 47
 — дагавор са Швецыяй 177
 — далучэнне 123
 — мясцовая ідэнтычнасць 73—74
 — і Руская зямля 73
гл. таксама: Іван III, Іван IV
 Няплюеў Іван 230
 Орлік Піліп, гетман 269, 271
 — паняцце айчыны 267
 — і Pacta 274, 267
 Пагодзін Міхаіл 25, 51, 172
 Падольская зямля, у “Летапісцы вялікіх князёў літоўскіх” 98
 Пажарскі Дзмітрый, князь 170, 181
 Палій Сямён, палкоўнік 244, 257
 Палікарпаў Фёдар 213
 Палтаўская бітва 268, 270, 271, 272, 274
гл. таксама: Пракаповіч
 паляне, племя, у “Аповесці мінулых гадоў” 36—37, 39, 42, 46
 правячая дынастыя 166
 Пасевін Антоній, і Іван IV 109, 129
 “Патоп” 240—241
 Патоцкі Іосіф 249
 Патоцкі Мікалай, вялікі гетман Кароны 193
 Паўстанне Хмяльніцкага 136
 — і замежная інтэрвенцыя 240—241
 — Збораўскі дагавор 171, 195, 246
 — канфлікт паміж Руссю і Польшчай 195
 — супраціўленне паланізацыі рускіх эліт 244
 — удар па ўніяцкай царкве 246
 — утварэнне Кіеўскага княства 193—194
 — эвалюцыя значэння назвы “Украіна” 238
 — этнічныя характарыстыкі
 Пацей Іпацій, епіскап, і унія з Рымам 138, 153
 Пераяслаўскі дагавор
 — дыпламатычныя стасункі паміж Масковіяй і Гетманшчынай 196—197
 — згадкі пра Малую Расію 258
 — ідэалагічныя аргументы 197
 — нацыябудаўнічы дыскурс 201
 — паваротны пункт ва ўзаемаадносінах з Захадам 203
 — процілегласць поглядаў украінскіх і расійскіх навукоўцаў і палітыкаў 168—169
 — рэакцыя маскоўскіх улад 198
 — царская вотчына 200
 — юрыдычны статус 197
 Перм, і Руская зямля 71, 75
 Петрык, *гл. Іваненка*
 Петрыка паўстанне 273
 Пётр I (Вялікі)
 — бацька айчыны 225, 227, 228
 — бачанне імперыі 230—231
 — “вайна маніфестаў” з Мазепам 222—224, 266, 271
 — “Вялікі” 227
 — замахі на аўтаномію Гетманшчыны 270, 271
 — і Казанскі кот 123
 — Пераяслаўскі дагавор 272—273
 — прыняцце імператарскага тытула 227, 228
 — даніна маскоўскай палітычнай традыцыі 228
 — важнасць постаці Васіля III 227—228
 — роля ў фарміраванні расійскай ідэнтычнасці 235—237
 — роўнасць Расіі і Еўропы 230
 — секулярызацыя дзяржавы 230—231
 — ужыванне слова “айчына” 223
гл. таксама: Пракаповіч
 Пётр, мітрапаліт 94, 195
 Пімен, мітрапаліт 92, 95
 Піскароўскі летапіс 180
 Платонаў С., і Смутны час 174, 181
 Полацкае княства 18, 52, 26,
 — беларускі суверэнітэт 57
 — і Іван IV 131
 — і Руская зямля 52, 87
 Полацкі Сімяон 204, 232—233, 236
 польска-венгерскія ўзаемаадносіны, і Русь 55, 93
 Польска-Літоўская Русь
 — агульнасць рэлігіі 185
 — адрозненне ад маскавітаў 185
 — паходжанне расійскай ідэнтычнасці 131—132
 — постлюблінскія сацыяльныя пераўтварэнні 103, 137, 147
гл. таксама: Астрожскі, Магіла, паўстанне Хмяльніцкага, Русь
 польская нацыя, і Люблінская унія 140, 141
 Польшча, і Інфлянцкая вайна 109
 Праваслаўе
 — адраджэнне 138
 — антыгатарскі дух 116
 — заняпад у Рэчы Паспалітай 137
 — маскоўскае 184, 190, 282
 — неабходнасць рэформаў 198

- недахоп адукацыі ў святароў 163
- навяртанне ў праваслаўе 198—199
- і Пераяслаўскі дагавор 197—198
- правы ў Рэчы Паспалітай 160—161
- і “Пратэстацыя” 188
- руская шляхта 154—155
 - канфлікт са шляхтай 157—158
- святы маскоўскага царкоўнага календара 117
- сімпатыі рускіх да Маскоўскай дзяржавы 185
 - канфлікт лаяльнасцей 185—187
- стаўленне кіеўскіх манахаў да маскоўскага цара 209
 - сувязь з нацыянальнай ідэнтэчнасцю 282—283
 - унія з Рымам 94, 138, 279
 - гл. таксама: *Магіла Пётр, паўстанне Хмяльніцкага, Смутны час, уніяцкая царква, “Астрожская біблія”*
- Пракаповіч Феафан 11, 204
 - адзіны расійскі народ 220, 221
 - “айчына” 222, 225
 - ідэнтэчнасць 208
 - і імператарскі тытул 225, 226, 228
 - ідэолаг Расійскай імперыі 207
 - месца ў рускай культуры
 - Малая Расія
 - прапаведзь на перамогу пад Палтавай 217
 - Расія, і адносіны да цара 217
 - стараверства 233
 - “Уладзімір” 216, 217
 - элогія Пятру Вялікаму 229
- Прамудры Епіфаній 70, 71
- Пскоўская рэспубліка, і маскоўскае панаванне 73, 108
- Пуфендорф Самуіл 270
- Пуцін Уладзімір 168

- Радзівіл Януш, князь 164, 194
- Разанскае княства, і паглыннанне Масквой 70, 72, 73
- Ракушка-Раманоўскі Раман 256, 257, 263
- Раман, мітрапаліт 93
- Раман Меціславіч, князь, і Галіцка-Валынскае княства 55, 61, 62, 66
- Рамусіо Паола 144
- Расійскі археалагічны кангрэс 239
- Расія
 - адносіны да цара 219
 - азначэнне 18, 22
 - “айчына” ў творах Пракаповіча 222
 - геаграфічныя межы 217, 218
 - нацыянальная ідэнтэчнасць 21, 23
 - і імперская ідэнтэчнасць 23, 202, 217, 236, 237
 - карані 205—206; стараверскі раскол 205, 231—235; у пятроўскую эпоху 205—208
 - і этнічная ідэнтэчнасць Кіеўскай Русі 29—30,
 - паходжанне Вялікай Русі 132—135
 - размыванне межаў паміж Гетманшчынай і Масковіяй 276—277
 - рэлігійны раскол 231—235
 - свецкі абсалютызм 229
 - стаўленне да Вялікага Княства Літоўскага 81—82
 - у гады перабудовы 82
 - стаўленне да Захаду 26
 - сувязі з рускім народам 208
 - гл. таксама: *Ключэўскі, Маскоўская дзяржава, Пётр I, Пракаповіч, “Расія”, савецкія гісторыкі, “Сінопсіс”*
 - Растоў, і Руская зямля 43, 66, 70, 71, 74, 233
 - Расціслаў, князь 35,
 - Рурькавічы, дынастыя 29
 - і ВКЛ 85
 - і ўлада кіеўскіх князёў 27
 - міжусобная барацьба 60
 - стаўленне да стэпавых качэўнікаў 44, 64
 - гл. таксама: *Руская зямля, Смутны час*
 - Руская зямля
 - абарона 44
 - агульнаруская ідэнтэчнасць 31, 32, 95
 - у “Аповесці мінулых гадоў”
 - канцэпт 44—45
 - выбар ідэнтэчнасці; 33 палітычнай 34
 - рэлігійнай 34—35; славянскай 35—36
 - этнічная структура 45
 - візантыйскае адрозненне паміж Руссю і “знешняй Руссю” 45—46
 - геаграфічныя і этнапалітычныя абсягі
 - абарона 44
 - вузкае азначэнне 45—46
 - у “Задоншчыне” 72
 - і “знешняя Русь” 46, 48; летапісанне 47—48; племянныя інтарэсы 46;
 - суаднясенне паміж шырокім і вузкім азначэннем 45
 - час узнікнення 43
 - змены ў значэнні тэрміна 24, 91

- значэнне тэрміна 43
- і мангольскія ханы 56
- нацыябудаўнічы праект 38, 278—279
- палітычная адзінка 88
- перадача ўлады з Кіева 118
- перайменаванне плямён па месцы іх пражывання 46
- у посткіеўскі час 79
- гл. таксама: *Галіцка-Валынскае княства, Вялікае Княства Літоўскае, Кулікоўскі цыкл, мангольскае нашэсце, Масква, руская народнасць, гістарыяграфічная інтэрпрэтацыя паходжанне, гл. Ключэўскі, савецкія гісторыкі*
- руская царква
 - кіеўская спадчына 117
 - польска-літоўская ідэнтычнасць 95
 - юрысдыкцыйная тэрыторыя 92—95
- рускія ідэнтычнасці 22, 30, 145, 278—279
- адна народнасць 78
- і Алег 40
- у “Аповесці мінулых гадоў” 28—29
- і варажскае панаванне 40
- і Іларыён 38—39
- моўныя і культурныя практыкі 77
- праект кіеўскага перыяду 23
- і Рэфармацыя 152
- суіснаванне 78
 - і мангольскае нашэсце 79
 - палітычнае 78—79
- і “Pacta et Conditiones” 269—270
- гл. таксама: *Ажахоўскі, паляне, Скарга, славене, Украіна*
- Русь, і польская легенда аб ёй 150
- Русь
 - і “Вечны мір” 241
 - выкарыстанне “расійскай” тэрміналогіі 216
 - заняпад казацтва 241
 - нацыянальны канцэпт пасля Брэсцкай уніі 154—157
 - канфлікт паміж шляхтай і царкоўнай іерархіяй 157—160
 - і паланізацыя 242
 - заняпад рускай мовы 245—246
 - казакі 244
 - статус мяшчанства 243
 - уразлівасць шляхты 243—244
- раўнапраўны партнёр Польшчы і ВКЛ 155
- рысы ідэнтычнасці 23, 51, 57, 63, 76, 86, 100, 145, 279
 - апазіцыя да Польшчы 152
 - у ВКЛ 98, 104
 - геаграфічныя межы 77
 - і Маскоўская Русь 166—167
 - пасля паўстання Хмяльніцкага 253—254
 - рэлігійны дыскурс 265—266
 - і ўкраінскія землі 239—240
- гл. таксама: *Ажахоўскі, Магіла, праваслаўе, Рэч Паспалітая, “Сінопсіс”, Скарга, Смутны час, Стрыйкоўскі, уніяцкая царква*
- Рыла Васіян, архіепіскап 125
- рэлігія, у Галіцка-Валынскім княстве 64
 - (гл. таксама: *Праваслаўе, Рэфармацыя*)
- дружынная культура 41
- Рэфармацыя, значэнне 100
- і Рэч Паспалітая 127, 130
- гл. таксама: *Ажахоўскі*
- Рэч Паспалітая
 - інтэрвенцыя з боку Маскоўскай дзяржавы 240
 - “Руіна” 241
 - шведскае ўварванне 240
- Сабескі Ян, кароль польскі 244, 247
- савецкія гісторыкі
 - і Вялікае княства Літоўскае 82
 - і гісторыя Рускай цэнтралізаванай дзяржавы 111
 - міждысцыплінарная камісія 111
 - і мовзнаўства 50—51
 - і паходжанне беларусаў 57—58
 - і старажытнаруская народнасць 18, 54, 58
 - і ўплыў мангольскага сюзэрэнітэту 115
- Саковіч Касіян 159, 163, 187, 195
- Салікоўскі Ян Дзмітрый 145
- Самайловіч Іван, гетман 215, 223, 260, 261, 262, 265, 273
- Самко Якім, гетман 241
- Сапега Ян Пётр 180
- Сарматызм 211, 255, 269
- гл. таксама: *Барановіч*
- Сатаноўскі Арсеній 198
- Сафановіч Феадосій, і руская ідэнтычнасць 254, 265, 268, 273
- Сафоній Разанец 77
- Сафійскі сабор 28, 49, 76, 87, 162, 189
- Свідрыгайла, князь 89—91, 103, 133

- Святаполк, князь 35
 Святаслаў Храбры, князь кіеўскі 27, 38, 62
 севяране, племя, у “Аповесці мінулых гадоў” 37, 41, 46
 Сергій Раданежскі, святы 70, 74, 75
 Сімяонаўскі летапіс 68, 70
 “Сінопсіс”, выданне
 — канцэпт славенарасійскага народа 208—209
 — кіеўская гісторыя 214
 — летапісная традыцыя 211
 Скандынаўскае паходжанне Кіеўскай Русі 27
 Скарга Пётр, і царкоўнаславянская мова 147, 234
 — і рэлігійная унія 146, 151
 Скарападскі Іван, гетман 220, 224, 266, 273, 277
 Скарына Францішак
 — лаяльнасць радзіме 100
 — рэлігійныя выданні 100—101
 — этнанацыянальная ідэнтычнасць 100
 — геаграфічныя межы рускага народа 101
 славене, у “Аповесці мінулых гадоў” 34, 40, 46
 Славінецкі Епіфаній 198, 204
 славянская тэма ў “Аповесці мінулых гадоў”
 — моўнае адзінства 36
 — племянны падзел 37
 — і хрысціянства 36
 Сляшкоўскі Себасцьян 154
 Смаленск 46, 50, 91, 178
 — вайна 161, 170, 191
 — далучэнне маскавітамі 108
 — кантроль Масквы 97
 Сматрыцкі Герасім
 — і “Астрожская Біблія” 148, 157
 — і Астрожскі 149
 Сматрыцкі Мялецкі 159
 — антыунійная палеміка 185
 — казацкі ціск 187
 — “Трэнас” 214—215
 Смутны час 108, 125, 182
 — грамадзянская вайна 169, 174
 — і Іван IV 110
 — маскоўская ізаляцыя 182—185
 — Платонаў 174—175
 — сустрэча дзвюх частак Русі 170
 — утварэнне мадэрнай расійскай ідэнтычнасці 181
 Спірыдон-Сава, мітрапаліт Кіеўскі 119
 СССР
 — распад 18, 26 203
 — уплыў на гістарыяграфію 58, 139
 Стараверства
 — і іконапісанне 234
 — інтэрпрэтацыя 233
 — і руская ідэнтычнасць 205—206
 — стаўленне да перакладаў з іншых моў 234
 — стаўленне да царкоўнаславянскіх тэкстаў 233
 старажытнаруская народнасць
 — канцэпт 30
 — раннемадэрныя ўсходнеславянскія ідэнтычнасці 59
 — раскол пасля распаду Кіеўскай Русі 57
 — храналагічныя рамкі 31
 Староўскі Іван 178
 Стафан Пермскі, святы 70—71, 74
 Стрыйкоўскі Мацей 211, 269
 — і руская ідэнтычнасць 146
 Ступеневая кніга 122, 125
 Супрасльскі летапіс 91
 Суханаў Арсеній 197
 Сямён Іванавіч, вялікі князь 76
 татарскае ярмо, міф 112, 114
гл. таксама: мангольскае нашэсце
 Тахтамыш, хан 56, 76
 Тацішчаў Васіль, і “Сінопсіс” 213
 Траецкі летапіс 67—68, 93
 Транквіліён-Стаўравецкі Кірыла, і стараверства 190, 233
 Трубяцкой Георгій Пятровіч 209
 “Трынограф” 186
 Туптала Дзмітрый, святы 233
 Угра, рака, “вялікае стаянне” 108, 125
 уз’яднальная парадыгма (расійска-ўкраінская) 172—174
 уз’яднанне Русі 188
 — Пераяслаўскі дагавор 200
 — этнічная роднасць 188—189, 191
 Украіна 18
 — адпор паланізацыі ў Левабярэжнай Украіне 244
 — азначэнне Грушэўскага 239—240
 — Андрусаўскае перамір’е 240—241, 242
 — і Войска Запарожскае 259—260, 268
 — геаграфічная канцэпцыя
 — і Баплан 250—251

- і Хмяльніцкі 252
 - далучэнне да ВКЛ 81
 - “залаты мір” 139
 - збораўскія межы 252, 253
 - казацкая ідэнтычнасць 23, 253, 262, 275
 - канец Кіеўскай Русі 54
 - канцэпт “айчыны” 263—264
 - “Летапіс Самавідца” 263, 267
 - Люблінская унія 139—140
 - Маларосія 238—239, 259
 - нацыянальная ідэнтычнасць 10, 165, 192, 243, 246, 253, 256, 258, , 277, 281, 282
 - і паўстанне Хмяльніцкага 192
 - недастатковае развіццё этнічнай тэрміналогіі 114
 - незалежнасць ад Расіі 238
 - “Руіна” 241—242
 - і Русь 22
 - стаўленне да Кіеўскай Русі 18, 25, 26
 - ужыванне “расійскай” тэрміналогіі 214—215
 - гл. таксама: Малая Расія, Палтаўская бітва, праваслаўе, Русь — рысы ідэнтычнасці, уз’яднальная парадыгма*
 - Уладзімір Альгердавіч, князь 92
 - Уладзімір Васількавіч, князь, і Галіцка-Валынскі летапіс 55
 - Уладзімір Вялікі, святы 27, 38, 40, 45, 66
 - каланізацыйная палітыка 43
 - кіеўскае паходжанне маскоўскай правячай дынастыі 117
 - паход супраць палякаў 60
 - Полацкая зямля 87
 - увядзенне візантыйскага хрысціянства 31, 34
 - Уладзіміра-Суздальская зямля 47, 54, 56, 79
 - і мангольскае панаванне 65
 - і Руская зямля 134
 - Уладзіслаў IV, кароль польскі 136, 160, 171
 - уніяцкая царква
 - Андрусаўскае перамір’е 246
 - значэнне для нацыябудаўнічага праекта 282
 - і паўстанне Хмяльніцкага 246
 - пераход епіскапаў 249
 - сувязі з Руссю 246, 249—250
 - рэформа прыходаў 247—248
 - успрыманне рымска-каталіцкай царквы як польскай 248
- Усевалад III, вялікі князь
 - паход супраць Уладзіміра Галіцкага 60—61
 - Устралаў Мікалай 172
 - Ушакоў Сымон 234
- Феадарыт, мітрапаліт 92
 - Феафан, патрыярх Іерусалімскі 138, 157, 160, 187
 - этнічная блізкасць двух рускіх народаў 188
 - Фёдар Аляксеевіч, цар
 - Фёдар Іванавіч, цар 169
 - Фёдараў Іван 150
 - Філарэт Раманаў, мітрапаліт 170, 180, 182, 183, 184, 189, 190, 197, 198, 235
 - Філафей, і Масква як Трэці Рым 124
 - Фіцілёў Мікалай 238, *гл. Хвылявы Мікола*
 - Фларэнційская унія 94, 116, 117, 124, 129, 133, 137, 169
 - Фоцій, мітрапаліт 94, 117
- хазары і “казацкі сарматызм” 269
 - Ханенка Міхаіл 264
 - Хвылявы Мікола 238—239
 - Хмяльніцкі Багдан, гетман
 - адстойванне інтарэсаў Гетманшчыны перад Маскоўскай дзяржавай 241
 - бацька айчыны 265
 - згадкі пра Вялікую і Малую Расію 200, 258—259
 - кантроль над украінскімі этнічнымі землямі 252—253
 - князь кіеўскі і рускі 193
 - міф аб княжацкай Русі 195
 - ператварэнне ў культавую постаць 273—274
 - Пераяслаўскі дагавор 168, 171, 280
 - гл. таксама: паўстанне Хмяльніцкага*
 - Хмяльніцкі Юрый, гетман 252, 264
 - геаграфічныя межы Украіны 251
 - другі Пераяслаўскі дагавор 259
 - і Маларасійская Украіна 262
 - “Хроніка Польская, Літоўская, Жамойцкая і ўсяе Русі” 146
 - хрысціянізацыя
 - супраціўленне 47
 - і адзінства ўладанняў Рурывічаў 48
 - увядзенне царкоўнаславянскай мовы 50
 - хрысціянства, барацьба з ісламам 125
- Цамблак Грыгорый, мітрапаліт 94, 95
 - царкоўнаславянская мова 114

- заняпад рускай мовы 245
- пераклад Бібліі 198
- і “Сінопсіс” 213
- і стараверства 235
- увядзенне ў якасці літаратурнай мовы 50
- Цвер, і маскоўскае панаванне 56, 71, 73, 117
- Цярлецкі Кірыла, епіскап
 - унія з Рымам 138
- Цяцера Павел, гетман 256, 264
- Чартарыйскі Аляксандр 90

- Шамяка Дзмітрый 116
- Шахаўскай Сямён, князь 185, 189, 198
- Шахматаў Аляксей, і старажытнаруская мова 28, 35, 41, 50
- Шафіраў Павел 227, 228
 - і вайна са Швецыяй 230
- Шварн, вялікі князь літоўскі 62, 85
- Швецыя 177, 182, 194, 203
 - і Іван IV 109
 - і Паўночная вайна 226, 227
- Шуйскі Васіль, цар 169, 175, 176, 177
- Шумлянскі Іосіф, епіскап 247

- этнанацыянальныя ідэнтычнасці
 - жыхароў Галіцка-Вальнскага і Уладзіміра-Суздальскага княстваў 54
 - і ўзаемадзейне эліт 22—23
 - агляд дамадэрнай гісторыі 20, 21
- этнічнасць, сувязь з нацыянальнай ідэнтычнасцю 20
 - азначэнне 19—20, 21
 - і ўсходнія славяне 21, 114

- Юрый I, князь 55
- Юрый II (Баляслаў), князь 55, 63

- Яворскі Стафан, мітрапаліт 213, 215, 219, 220, 233, 267
- Ягайла, вялікі князь літоўскі (Уладзіслаў II, кароль польскі) 77, 81, 88, 89
- Ян Казімір, кароль польскі 136, 195, 196, 171, 200, 254
- Яноўскі Феадосій 227, 228, 229
- Яраслаў Мудры, князь кіеўскі 27, 31, 41, 43, 44, 84, 87, 148
 - і Галіцка-Вальнскае княства 60
 - і княжацкія пасады Кіева, Чарнігава і Пераяслава 43
 - прызначэнне мітрапаліта 49
- Яраслаў Усеваладавіч, князь уладзіміра-суздальскі 65
- Ясінскі Варлаам, мітрапаліт 217
- яцвягі 62, 84, 85
- “Pacta et Conditiones” 267
 - паўстанне асобнага казацкага народа 267—268
 - гістарычная генеалогія 268
 - рэканцэптуалізацыя казацкіх стасункаў з Маскоўскай дзяржавай 267
 - стаўленне да Рэчы Паспалітай і Маскоўскай дзяржавы 269—270
 - і Хмяльніцкі 273—274

- Roxolania 147